

• MATTIN •

Etxebizitza eskubidea

• ASIER IMAZ •

[HBKO UDAL POLITIKA ARDURADUNA GIPUZKOAN]

Etxebizitza eskubidearen eskubide izaera barneratu eta aldarrikatzea dauka, epe laburrean, erronka nagusia. Horretan datza arazoaren ardatza. Gizarte honetara interesatuki zabalduko hainbat argumentu gainditu behar ditugu etxebizitzaren arazoa behar den lekutik aztertu eta irtenbideak ematen hasteko: etxebizitza baterako aukerak izateko, ia bizitza osorako gurutze bat bizkarreratzera behartuak gaudela alde aurretik barneratzen baldin badugu, edo eta etxebizitzaren gaia, mota guztietako espekulatzailerik aberasteko duten tresna dela gauza arrunt gisa ikusten baldin badugu, gizaki gisa duintasunez bizi ahal izateko espazio eskubide bat borrokatzeko aukerari uko egiten ari gatzaitziko. Etxebizitza eskubideari buruz hitz egin behar dugu, eta, beraz, eskubideak ezin dira ukatu.

Gaur egun milaka dira etxebizitza eskubidea urratua duten herri-tarrak. Haien artean, gazteria eta hirugarren adineko pertsonak. Haietaz aparte, etxebizitza ordaintzeko ekonomiko eta sozialki hipotekatuak bizi direnen kopurua oso altua da. Giza talde horiei dependentzia maila handia sortzen die egoera honek. Zenbait eskubideren apurketek irtenbiderik gabeko zirkulu batean sarrarazten gaituzte, eta zirkulu horren barruan etxebizitzarena alde guztietatik ikusten den puntua da. Alegia, langabeziak eta enplegu ezegonkortasunak ziurtasunik eza sortzen du; ziurtasunik ez duenak dependentzia handia du, eta dependentzia handia duenak askatasun eta duintasunez bizitzeko arazoak ditu.

Etxebizitza politikak gaur egun bezala jarraitzen uzten badugu, zirkulu horri hausturak sortzea ezi-

nezkoa suertatuko zaigu. Gizartean oso (gehiegi) txertatuak ditugun ardatz zenbait apurtzeko borroka egin behar dugu, beste eredu batzuen alde lan eginaz eta etxebizitza duin baterako eskubidea errealtatea bihurtuaz. Pribatuaren aurrean publikoari eman behar diogu lehentasuna.

Ardatzon baitan lurzorua politikak egokia gauzatu behar dugu. Euskal Herria txikia den heinean, lurzoruarekiko oreka oso garrantzitsua da. Herri honen iparralde orografikoki akzidentatua izateak eta hegoaldean desertizazioaren mamua gainean edukitzeak, erakia dagoena ahalik eta gehiena aprobetxatzera, eta lurzoru berriak okupatzeko garaian oso beharrezkoa baldin bada soilik egitera behartzen gaitu. Herriaren beharren baitan eraiki behar dugu, eta ez espekulatzaileren interesen baitan. Udalek arazo horren guztiaren aurrean paper garrantzitsua jokatu behar dute, praktikan, Udal Lurzoruaren Ondare Publikoak sortu eta mantenduaz. Posibilitateak badira eta garatu egin behar ditugu.

Etxebizitza hutsak; arazo eta irtenbideen iturri

Hainbat azterketa ofizialen arabera, Euskal Herri guztian 135.000 etxebizitza huts baino gehiago ditugu. Kopuru horrekin bakarrik, gaur egun gure herrian dagoen etxebizitza eskariari erantzuna emateko adina etxe eraikita dagoela konturatu behar dugu. Hutsik dauden bitartean, eta beraiek betetzeko administrazioetatik erantzunik ematen ez den bitartean, zuzenean arazo larria izateaz aparte, zeharka beste hainbat gehiago sortzen ditu: adibidez, eskari berriei erantzuna eman ahal izateko gehiago eraiki beharra. Aldiz, etxebizitza hutsa

merkatura ateratzeko plangintza eta apustu tinko bat egiteak (salduz edo prezio baxuan alokatuz) partzialki behintzat arazoari irtenbide bat ematea suposatuko luke. Etxe jabeekin negoziatuz, alokairu edo saltzeko etxebizitza poltsak egin behar dira. Lan hori burutzen ez den bitartean, ez zaio etxebizitzaren arazoari behar bezala helduko. Bestalde, eraikitakoari ahalik eta etekinik handienak ateratzeko, etxebizitza eta eraikinen errehabilitazioa arau bihurtu behar duzu, ez salbuespen soil bat.

Etxebizitza berriak eraikitzeko, aurretik udalak lurzoruarekin burutu duen lana oinarritzeko da. Lurzoru Ondare Publikoa metatzen esfortzua egin baldin badu, babesturiko etxebizitzak gauzatzeko elementu oso garrantzitsua izango du esku artean, eta herrian ematen den etxebizitzaren benetako diseinatzailea udala izango da. Aldiz, Lurzoru Ondarean ez baldin bada inbertsio edo aurreikuspenik egin, etxebizitzaren politika ia beti eraikitzaile gutxi batzuen interesek bideratuko dute, eta gutxien duten herritarrak izango dira azken kalte-tuak. Hori guztia ekidin egin behar da. Eraikitakoari ahalik eta etekinik handienak atera behar zaizkio lehenik. Behar baldin badira, eraikitzeko ez dugu arazorik izango; baina eraikitzearekin, herritar guztien eskubideak gauzatzea bilatuko dugu, eta ez lehendik eskubide hori dutenei espekulazio bidez aberasteko bideak irekitzea.

Eskubide guztiek titularrak dituzte, eta etxebizitza eskubidearen titularrak herria bera da. Berauen egikaritzea eta berdintasunaren alde borrokatzen ari den ororentzat borrokarako beste fronte bat da honako hau: kalera dezagun eskubide honen garrantzia!

... JOSU LARTATEGI

Trinitate fisiologikoa

Lehenengo bariku gaueko afarian gai serioa mahairatu zen. Afarietan, bapo eginda, ardo eta kopa artean beti agertzen dira gai serioak: bikote-arazoak, aita-amen kontuak, lana, politika, kirolak... Afaltokiak tabernazuloak bezalakoak dira. Bertan, alkohola lagun, gobernuak desegiten dira, bertan iraultzak muntatu eta mundua salbatu.

«Zein diren bizitza honetan gauza onen, goxoen, ederrenak? —horretaz ari ginen— Ba, osasuna, dirua eta maitasuna...». Espainiar kulturaren bederen lelo hori sano errepikatu ohi da. Erantzunak bestelakoak ere izaten dira. Nolako aldarrea, halako komentarioa, diot nik: amatasuna, bakea, lorategi txukuna izatea, bikotearekiko komunikazio aberasgarria... Ba, ez. Ez dut ezertxo ere sinesten. Zein diren plazer gehien ematen digutenak? Ba, argi dago. Kaka egitea, txiza egitea eta korritzea —larrua jotzea ere esan ohi da, laburtzeko, baina orgasmora heltzea esan nahi dugula egingo nuke nik—. Hori dena gustura eta gogoz eginez gero, jakina. Eske plazer fisikoa, jode, ezin da eta plazer espiritual edo mentalarekin inola ere erkatu. Kontrakoa esatea gezurra esatea da, geure burua engainatzea; bestela jokatzeko itxurak egitea edo erreprimitzea.

Has gaitezen pittin batean filosofatzen, ez afarian ez tabernan egon ez arren.

Errealitate fisiko huts eta gordina plano metaforizatura aldatu eta egunerokoa sublimizatzen dugu. Gorputzaren mugetatik urruntzen gara; izan ere, animalien fisikotasunak deseroso sentiarazten gaitu, gizatasuna azpimarratzeko gure animaliatasuna ezabatu guran ibiltzen gara. Horregatik, norbaitek izugarrikeriaren bat egiten duenean basapiztiek bezala jokatu duela esaten dugu, edo zoratuta dagoela, ustezko giza-logikatik urruntzen den gizaki orori esaten diogun bezala. Gizaki, humanoak garesti berretsi behar izaten dugu beti. Hori, baina, pittokeria hutsa da; gizatasuna *versus* animaliatasuna planteatzea faltsua da, dena batean doalako. Beno, ez guztiz batean, lehenbizi animaliatasuna, nik uste.

Horregatik, ba, badu zentzurik kaka, txiza eta txortan egitea munduko gauza ederrenak direla esateak. Trinitate fisiologiko hori bestea bezain errespetagarria da, gutxienez.

...kornerra

MIKEL ELORZA

Itzuliko gara

■ «Gobernuak Espainiaren presentzia handituko du EAEn». Nola? Bandera gorri eta beilegiz beteko dituzte bazterrok? Asturiasko printzea Loiolako eder basilikan ezkonduko da? Donostia egingo dute, berriro ere, eliteek udaleku? Ez dute sinbologia astintzera joko. Metropoliaren zalantzak adierazten ditu sinbologia haizatzeak, eta ondorio makurrak izan ohi ditu. Dirua erabiliko du Gobernuak, noski, «presentzia» areagotzeko. Herriak, gizonak bezala, urdailari tiro eginda konkistatzen dira. Espainiako Gobernuaren planean, hala ere, dudarik sumatzen dut. Abertzaleek hartu bidea inorakoa bada, buruaskitasun ekonomiko eta finantzarioak Europako bideetatik at hondamendira baldin bagaramatza... utzi erortzen. Benetan hala bada itzuliko gara hondamenditik, burumakur, Espainiaren beso sendo eta amultsuetara, inoiz baino leialago.